

BÖNDERNA

Under Vasatiden var de flesta människorna bönder och bodde ute på landsbygden. De byggde sina hus ungefär som man hade gjort på medeltiden. Inne i stugan var det trångt och på vintern samsades de ofta om utrymmet med djuren. Man sov i träsängar på halm och med djurfällar. Täcken och kuddar som vi har idag fanns inte. De små barnen låg i vaggor som hängde ned från taket i ett rep.

Bönderna hade många tunga arbeten som de utförde på gården. Alla hade sina olika sysslor. Männen i byn var ofta ute på jakt i skogen och de som bodde nära vattnet gav sig ut på fisketurer. Männen tog också hand om jorden som skulle plöjas och harvas. De skötte även slakten av djuren. Kvinnorna hade hand om barnen och djuren på gården. De mjölkade korna, malde säd och bakade bröd, lagade mat och bryggde öl. De sydde också alla kläder. Det var vanligt att man tog hjälp på gården av drängar och pigor.

Under den här tiden var dödligheten stor bland nyfödda barn. Nästan vart fjärde barn dog innan de hunnit fylla ett år. Man kunde inte bota sjukdomar på den tiden. Det fanns inte så mycket leksaker. De tillverkade sina egna leksaker. En del av de lekar som de lekte då är vanliga även idag. De lekte kurragömma, spelade kula, hoppade hage och lekte blindbock.

Bönderna hade långa arbetsdagar under Vasatiden. De kunde arbeta 15 timmar om dagen. Det fanns många helgdagar under året då man ställde till med fest. Många av våra traditioner kommer från denna tiden. Den 1 maj firade man den helige Valborg. Till det datumet skulle bondens inhägnader vara klara så att man kunde släppa ut djuren på bete. Kvällen innan tände man stora eldar för att skrämma bort vilda djur som kunde tänkas vilja ge sig på boskapen. Vi tänder fortfarande idag eldar på Valborgsmässoafton. Julen var en stor högtid precis som idag. Man träffades och åt mycket god mat och dansade och lekte, men någon tomte och julklappar hade man ännu inte börjat med.

Skördetiden var den mest arbetsintensiva perioden på jordbruksåret.

UPPROR MOT GUSTAV VASA

Gustav Vasa styrde landets hårt. Han blev inte populär bland bönderna. De var arga för den höga skatten och att kyrkorna tömdes på sitt silver. Det blev flera bondeuppror mot kungen. Det största och mest kända är Dackeupproret, år 1542. Det leddes av bonden Nils Dacke från Småland. Upproret fortsatte till år 1543, då Nils Dacke sköts ihjäl. Hans huvud sattes på en påle i Kalmar. Efter upproret straffades smålänningarna hårt av kungens soldater. Gustav hade lyckats och kunde fortsätta att styra landet.

Klockupproret var det sista upproret av dalkarlarna mot Gustav Vasa och hans lagar och bestämmelser. På ett möte i Örebro 1531 beslöts att varje sockenkyrka i landet skulle lämna ifrån sig sin största kyrkklocka, därav namnet klockupproret. Alternativt kunde klockan lösas med dess värde i pengar utdelat i koppar eller silver. Orsaken till insamlandet uppgav Gustav Vasa vara skulden som landet hade till Lübeck, som hjälpt dem med pengar i kriget mot danskarna. När dalkarlarna fick höra om det här beslut de att varken lämna någon klocka ifrån sig eller ge några pengar. Några av ledarna för upproret blev avrättade direkt och andra fördes till Stockholm och fängslades och senare efter att de dömts av en domstol avrättades de också.

Dackefejden